

Якщо чи з ту Речицько

На заході Європи, по шалених роках першої світової війни, замовкали гармати, притихали зойки, й гоїлися рани ранених. І побідники, і побіджені, струджені зусиллям і воєнним терпінням, примінювалися до нових обставин життя.

На сході зате розшалілась нова, ще грізніша боротьба поневолених народів за свої права до вільного життя, за право особисто керувати своїми справами, за право самим їсти свій хліб зі своєї землі, своїми руками видертий.

Український народ стояв у першому ряді, у перших лавах проти своїх відвічних ворогів - гниобителів: червоної Москви і новоповсталої Польщі.

Та мимо всенародного зриву, мимо надлюдських зусиль і героїських жертв українського народу, доля історії, знову перекотилася через час і через нашу землю, густо засіяну білим тілом і сполокану червоною кровю найкращих синів. Її ж саму, Святу Страдальницю, розділено, розгарбано поміж часливіших, кровожадніших. На міжнароднім ринку присуджено Україну чотирьом із сусідам. Думали, що розшматовані землі, розбиті нації піде на припоні "власть імущим" в ролі вічного раба.

Не те сталося, що бажалось.

Розбуджена в вогні революції, окраїнена й зганьблена українська нація не склала зброї. Найкращі сини України, що лишились при житті, не згасили запалу. Ні вязниці, ні катоги не вбили в них любові до рідного краю, і вони під проводом полковника Євгена Коновалця пішли в підпілля, щоб далі вести безподільну боротьбу з наїздником за правду і справедливість, за власну волю. За приміром і під проводом старших, досвідчених фронтовиків, боєвиків - повстанці йдуть молоді, доростаючі сини України.

Під Польщею ця боротьба набрала особливого вигляду. Громілі гранатні і бомбові вибухи та револьверові вистріли, звернені в груди наїздника, що присвоїв собі наше право на володіння нашою власністю. Падали продіравлені кулями чи розірвані бомбами вороги українського народу - хижі наїздники, ненажерливі грабіжники.

Та де дрова рубають, там тріски лі-

тають! Де йде боротьба, там є жертви, а особливо підпільна, революційна боротьба вимагає багато жертв. І в нас багато їх було! Падав цвіт українського народу у важкій боротьбі з наїздником. Во український народ вже прозрів - хотів волі, самостійного життя. Нічо йому жертви - вони лише гартують свіжих борців, нічо йому пацифікації і тортури. На них він відповідав повстаннями, збройними нападами, атентатами на головних провідників польської держави і її спричинників на наших землях. Хоч людьми наповнюються вязниці, хоч польські суди вішають найкращих українців, відпорність мас і їх свідомість росте, росте опір противникові, росте в глиб народної душі ідея Самостійної України.

Та всяка боротьба не може вестися самим запалом і любов'ю до батьківщини, самою геройською посвятою вибраних народу і свідомістю мас. Тут потрібно ще матеріальних середників - зброї, а головно, грошей, тої холодної, золотої крові, цього мотору всякої боротьби.

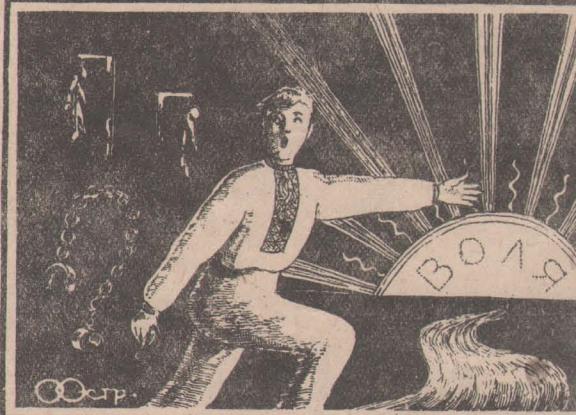
Не легке це завдання для революційного проводу. підпільної організації здобути гроші. Добровільні складки свідомих народних мас, похертва українських інституцій, підмоги української еміграції, - це

не заспокоїть всіх потреб. А тут наїздник здирає з народу съому шкіру у формі податків, шарварків та найріжкородніших кар. Він пе кров українського народу, зідає багатства його рідної землі. У нього треба шукати тої золотої крові, з якої ворога треба брати загарбані ним наші скарби.

І ось на тому тлі, 13 літ тому, розігралася одна народна трагедія. Про неї хочемо в цю річницю згадати.

Одного осіннього дня 1932 року дістались боєвики підпільної організації Українських Націоналістів приказ: - "Поштова каса в Городку Ягілонським має великий запас грошей. Організація тих грошей потребує. Треба виконати напад і ці гроші здобути для організації, для визвольного руху!"

Між тими, що мають виконати наказ, находяться два молоді боєвики із Трускавця, коло Дрогобича: 24 - літній Дмитро Данилишин та 21-річний Василь Білас.

30. листопада 1932 р. дva roї boїovikів, в більшості студенти, між якими находитися Данилишин - шевський помічник, та Білас - торговельний помічник, в кількох групах зближаються до невеликого містечка на лінії Львів - Перемишль, до Городка Ягайлонського. Їхнє головне завдання - здобути для організації, для визвольного руху, цю золоту, холодну, але так необхідну, кров - гроши. Кожний з боєвиків знає своє завдання. Напад має бути несподіваний, скоро переведений і тихий. Стріляти лише у потребі. По нападі збірка всіх у лісі.

Провідник останні раз пригадує кожному його завдання та розсilaє поодинокі групи на призначені місця. В касі ще урядують. Є ще й клієнти. Групи розходяться і займають місця в сусідньому до каси городському суді, скарбовій касі. В телефонній централі перетинають сполучення. Три боєвики входять до поштового уряду. Паде наказ: "Руки вгору!" - скріплений витягненими револьверами. Та тут падуть стріли. Один боєвик ранений. У відповідь падають ранені урядовці каси та три інтересанти. У міжчасі виважують двері до поштової каси, забирають готівку та пакують в наплечники. Протягом п'ятьох хвилин ціла акція закінчилася. На місці лішилися: забитий молодий студент, 20 - літній Верезинський, та тяжко ранений боєвик Володимир Степан, який падає сто кроків далі.

Революційна боротьба любить жертви! Та наказ виконаний! Організація здобула гроші для дальшої боротьби.

А тут алярм! Треба вертати. Знову збірка в лісі. Передається гроші кому треба. Боєвики прощаються і вітаються додому. Треба вернутись якнайскоріше і без підозріння. А додому далеко. Треба їхати потягом. Наші два дрогобицькі боєвики мусять вертати лісами до Глинної-Наварії на лінії Львів - Стрий, щоб там сісти до ранішнього потягу на Стрий і Дрогобич.

Тим часом вістки про напад скоріше облетіли телефонічним дротом всі поліційні осередки, кругом місця випадку і поставили на ноги всіх поліційних пісів, які наші боєвики дійшли до Глинної-Наварії. Коли в сумерках ночі доходять обіди до станційного будинку, їм назустріч виходить поліційна патруля у складі двох поліцістів. Паде: "Стаць! Доводи особіте!" - А наші боєвики витягають їх свої документи - револьвери, і під гук вистрілів один поліціст паде вбитий, другий ранений. Боєвики поспішно опускають станцію і зникають в напрямку на Розвадів. На їхніх п'ятах залямовані поліційні пси.

Ось Дністер уже недалеко, там ліс, і "що кай вітра в полі"...

І клятій ворог бачить, що добича втіче. Тоді пускається на свій старий традиційний спосіб: вживав підлого підступу - способу, якого завжди вживав у боротьбі з українським народом - нацикову стрічку селян: "Лови, злодіїв! Кооперативу обіклиали!" - І збаламучена хитрим підступом товпа кинулася доганяти. А від нашого селянина не легко втікти.

І над Дністром, коло Розвадова, мале село-Веринъ називається. Тут то, недалеко залиничного шляху, спіймали невідомі свого вчинку маси українські їх обох. Даремні були запевнення, що воно не злодії - товпа побила їх боляче.

"О, темний, збаламучений народе! Будеш так далі воювати, ніколи не добудем своєї волі. Ми ж твої борці за волю! Ми ж члени О.У.Н. Нас жene наш ворог!"

Схаменулась товпа, та вже запізно. Поль-

ські поліції вже були на місці. Збитих Данилишина і Біласа закули в кайдани "насміхались з одуреної товпи.

А дальша історія - це вже у Львівському наглому суді. В суботу 17 грудня 1932 року о годині 9-ї почалася розправа. Крім двох згаданих, засіло на лаві обвинувачених ще два боєвики - Ілляківський і Косак. Судова розправа тривала цілий тиждень. Підсудні мало говорили. Особливо два перші. Їх зловили на гарячому. Вони члени організації Польської влади не признають і не почувавуть перед нею винними. Вони свідомі своїх обов'язків перед своєю батьківщиною. Вони знають, що їх єдже тепер смерть, але вони того не лякаються. Ім жаль лише, що вони так мало для України зробили. Та вони знають, що такі, як вони служать батьківщині не лише життям, але й смертю. По них прийдуть другі. І понесуть ідею, за яку вони вмирають, у народ, у маси. І ці приймуть ідею, прозріють, і другий Веринъ уже не повториться. Ідея Самостійної України є сильною над всякою насильства завойовників.

Суд засудив Данилишина і Біласа на смерть, Ілляківського - на 15 років, а Зенона Косака, якому не доказано участі в нападі, передано звичайному судові. 17 грудня 1932 року, на подвір'ю Львівських Бригадок попрощалися наші обидва Герої, сини українського народу, не вчені, але правдиві українці, зі світом. Шибениця прийняла їх обох. Зі словами: "Ще не вмерла Україна..." прощаються вони зі своєю улюбленою Батьківщиною. Їхні ж товариші, визнавці непобідимої ідеї Української Самостійної Держави, прощають їх із тюремних келій співом:

"Ви жертвою в бою нерівнім лягли
З любові до свого народу.
Ви все віддали, що за нього могли:
І силу, і честь, і свободу"...

Епілогою цієї історії була жалоба цілого українського населення Галичини, яка то жалоба тривала цілий 1933 рік, та висока могила, виставлена Героям на місці їх зловлення у Верині. Першу могилу поляки розкидали, коли вони почали розкидати другу могилу, то бомбі, які були в неї заложені, розірвали багатьох поляків. Третью вже не рушали...

Це одна з багатьох, багатьох революційних історій. Наїздник їхніх смертей не осягнув нічого, хиба що скріпив дух українського народу. Визвольний український рух ріс і могутнішав. Не помогали арештування, Береза Картузька, катування і шибениці. На місце впавших прийшли нові сили, нові борці, нові провідники, які вели і ведуть український народ в боротьбі за визволення.

Прийшла # друга світова війна. І знову наша країна кровавилася в боях проти займанців. На мент блиснула зірка свободи, коли то 30. червня 1941 року, проголошено у Львові Самостійну Українську державу. Та тверда рука нового наїзду - німця знищила їх, маси цвіту українського народу вигубила по таборах та на тортурах. Але визвольний рух не завмер. Він зміцнів і проявився у новій формі - в Українській Повстанчій Армії, яка і тепер веде визвольну боротьбу проти наїзду, тепер, коли вже на всіх фронтах затихли гармати.

Людей можна знищити, але ідея ніколи. Коли вона вросла в кров, в серце народу - вона вічна. І скоріше чи пізніше вона мусить бути зреалізована, ѹ тоді Україна засяде в народів вольних колі!

Б. Г. Гуайдаде СЕРДОІВ

Вмирали сини України протягом цілих століть на прадідівській, потім та кровю зрошеній, українській землі. Клали вони свої буйні голови за те, щоб забезпечити майбутність українському народові. Однак звірські ворожі тортури стирали з лиця землі цих героїв. Перед нами цілий ряд найвідзначенніших осіб, що впали цію жертвою.

Борці за волю України проти всіх жорстоких ворогів виступали, какущі:

"Ви прийшли до нас, як розбійники, пограбували людей, забрали рідний край, хочете винищити наше племя, та знайте, що жертви не гинуть даром, за нами йде помста!"

До тих, що хотіли таку багату, молоком і медом текучу Україну перетворити в свою колонію, вони заявили:

"На Україні нема колоній ні для кого, а хто цього шукає, той тільки найде чорну землю на

могилу!"

Впродовж цієї підпільної боротьби вони вірили, що не довго триватиме час неволі:

"Віримо і знаємо, що близький той час, коли словніться заповітна мрія наших батьків, і з крові покоління встане вільна Україна та розвіє темряву неволі!" На могилах видіють таблиці не золотими, а кривавими буквами написані:

"Спіть!.. Спіть, орли - соколи, ми гостримо зброя та жемло на поклик до бою!"

Український народ!

Іди слідами цих упавших героїв та виповни заповіт, який вони тобі лишили. За їхню працю, за їхній труд, за їхню кров, збудуй їм жертвівник, якого собі найбільше бажали та цінили вони понад усе, а саме:

Вільну, Самостійну, Соборну, Українську Державу!!!

Свідок

Чи народи з'єнчуються

— "Великою помилкою було б думати, що народ може основно змінити свою вдачу" —, пише німецький вільськів Фільозоф К. фон - Кляйзевіц у своїм славнім фільзофічнім творі під заголовком "Прорівні". Він доказує на багатьох примірах, що народ не змінюється, а коли і доходить до великих успіхів та вершин слави, помимо своїх відемних прикмет, то лише тоді, коли він зрозуміє ідеї своїх провідних діячів, героїв, письменників та всіх тих, які готові кожної хвілі жертвувати не лише своє особисте щастя, макети і вигоди, але також і своє власне життя для добра своєї нації.

Ці фанатики нових ідей ведуть свій народ до кращого завтра, мимо всіх перешкод завісних та злочинних людей, які на кожному кроці кидають під ноги колоди. Ці злочинці все критикують, хоч самі нічого не роблять, але лише фальшивою критикою дрігих хотять показати свою вищість та своє знання.

Ми знаємо, що ще за життя нашого генія Тараса Шевченка, уважали його пророком. Сучасники захоплювалися його прекрасними творами, але помимо цього, навіть серед його найближчих друзів нікого не було, щоб дав йому ідеїну підтримку. Йому співчували, його жаліли, навіть дехто і тихцем помогав йому, однак не було ані одної людини, щоб в тім часі явно похвалила сам вчинок Шевченка.

Шевченко вказував своїм землякам правдивий шлях, нарахувавши ввесь час на найбільші переслідування та небезпеки, але всетаки він не заходив належного зрозуміння. Багато земляків уважали його "заблудженою та неслухняною овечкою", хоч за них він страждав. Вони боялися явно його піддержувати, щоб не попасти у неласку "власть імущих" та не стратити своїх теплих посад. Таке поступовання навівало великий сум на вражливу душу Шевченка, і тому не диво, що він з болем у серці писав оци слова:

— "Не так ті вороги, як добрі люди,
І окрадуть, жалуючи, плачуши, осудять".

Великою силою духа відзначалася також Олена Пчілка, а головно її дочка Леся Українка, яка не звертала уваги на жодну заборону чужих та критику своїх, але завжди пропагувала свої націоналістичні ідеї. Вона писала, що навіть проти надії буде сподіватися країні долі, хоч земляки уважали її за це найбільшою шовеністкою. Королів — Старий писав у своїх споминах, що вона своїм сучасницям не подобалася! Негарна, зле одягнена, без смаку і з дивними ідеями, в той час, коли всі хотіли лише трохи освіти для народу, вона висловлювала таку хіночу химерну примху: боротьба за цей народ та його цілковите визволення."

Серед нашого народу не заходив також зрозуміння і один із визначніших наших поетів Іван Франко. Він мусів заробляти на прожиток, працюючи по чужих, навіть ворожих редакціях, а коли пришов до редакції "Діла" з прошкюю, щоби прийняти його на працю, то йому деликатно порадили, щоби він ішов і не призначався, що він є Русином — Українцем. Цими словами вони хотіли вбити ініціативу, пхнути його в обіми матеріальні нужди та забуття. Однак він, мимо всякої критики за свої вільнодумні думки, і далі не переставав працювати для добра українського народу, хоч випивав гірку чашу горя таки від власних своїх земляків:

— "Мов під хрестом, оце під ним я упадаю,
З батьківською руки твоєї допиваю
Затруєний пугар".....

Великою силою волі визначався також Міхньовський, хоч його всіма способами критикували та обкідали болотом на сторінках тодішньої преси, як "Боротьба", "Робітнича Газета" та інші, то однак він ніколи не переставав працювати над визволенням з ярма свого поневоленого народу, проголошуєши ідею безупинної праці, витривалості та значіння мілітаризму...

На жаль, зрозуміння нахилили не ті, які творили нове, незалежне життя, голосили нові ідеї, за які варто віддати власне життя, але ці, котрі голосили дрібні егоїстичні справи, за які не треба віддавати ані свободи, ані власного життя.

До цих других належав Винниченко. Його "Сонячна машина" сама дбала про хліб, а людина могла

віддаватися своїм пристрастям. Його теорія "чесноти зі собою" видавалася для багатьох ідеальної, а головно для молоді. Наприклад, коли заходило питання, чи іти замість на виклади до кіна, то "чесність зі собою" завжди давала підтверджену відповідь, і молодець ішов спокійно до кіна. Коли ж настіміст заходило питання, чи віддати приятелеві позичений гроші, то "чесність зі собою" відповідала заперечуючу, доказуючи, що, чесно кажучи, грошей можна не віддати, бо ліпше купити собі новий одяг. Оці його теорії та ідеї зводили наших братів на роздоріжжя аморальності та безхребтості...

Тому не диво, що українське громадянство ще більше критикувало правдивих творців нового життя, як Лесю Українку, Міхньовського та багато інших, "закидаючи їм шовінізм, перестарілу чесноту, або варварську жорстокість у боротьбі зі своєю батьківщиною."

Правдивим борцем за країну будучість України був також Микола Хвильовий. Він зрозумів, що його батьківщина ніколи не звільниться від ворожого ярма, коли її люди будуть лише дбати, щоб склонити своє власне життя та якнайвигідніше улаштуватися, шукуючи лише власної вигоди, в той час, коли довкола кипить завзятий бій. Він не зважає на жадіні критики сучасних поетів — Рильського, Тичини та інших, котрі уже приноровились до "своїх хлібодавців" та складали похвальні оди та привіти "батьківі народів". Ні! Він, мимо цього, гостро виступав проти всіх "Гартів", "Плугів" та інших осердків, що були обсаджені "типовими" слабодухами, які за всяку ціну хотіли жити...

Хвильовий працював до останньої хвилини свого життя, хоч був свідомий цього, що його чекає, але волів вибрати "творчу смерть", ніж нездарне життя. Коли побачив, що порятунку для нього нема, він перервав нитку свого життя вистрілом з револьвера в чоло. Він не гнувається, як лозина, але зломився, як дуб, і той тріскот почув цілій український народ...

Ця куля дала силу згинути, а не гнутися багатьох його однодумцям під час пізніших ще більших тортур ворогів. Ця куля пропретерезила та відкрила очі навіть тим, які до цього часу спокійно улаштували своє життя, критикуючи всіх і все, щоб закрити своє неробство та глупоту...

Однак не один з нас подумав собі, що то було колись, але тепер ми змінилися. Коли б тепер зявився між нами Шевченко, Франко і інші, то ми, напевно, інакше поводилися, б, як іх сучасники. Та, на жаль, дійсність доказує цілком противне. Культ фальшивої критики та незнання загостили і до нас за дроти. У нас і далі процвітає культ нездорової критики всього, а не змінюються часто особи, які самі не мають зрозуміння до даної справи, або взагалі самі нічого не роблять, а хотіть з критики створити для себе "новий фах"... Наше таборове життя найкраще доказує, що народ не змінюється, а тих, що бажали б піднести його до найвищих висот, убивають нездоровою критикою, або легковажнім, хоч часто самі співують кріпким сном.

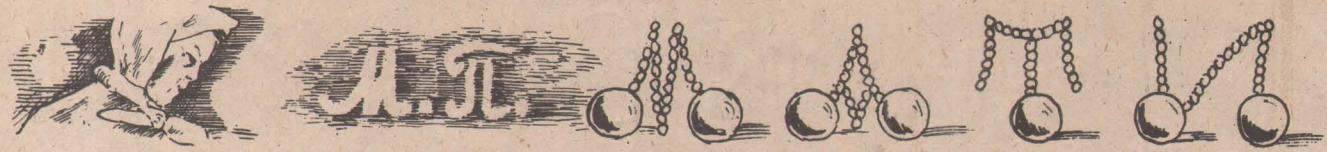
Цих сплюхів та неробів найбільше ненавіділа Леся Українка, яка писала про них ось що:

— "Ви — сонне колдо! Світло півночі
Не будить вас! Вам заграва кривава
Очей лінівих не здола заплінить!
Бодай ваш вічний сон наліг на груди
І зморок душив вас без кінця.
Мені стораз від вас міліші є гади,
Бо в них таки лібонь тепліша кров.

Каміння у пустині відкликалось
Потрійною луною, але ці
Не обізвутися, ні, дарма надія!"

Однак ми всі, як один чоловік, мусимо збуздитися з віковічного сну та взятися до безупинної праці для добра нашої батьківщини, коли хочемо вернутися на свою рідну землю та вибороти країну долю для неї. Тому кожний з нас мусить працювати як день, так і ніч, після своїх сил, здібностей та свого фахового знання, щоб уже раз назавжди сповнити мрію століть та щоб не сповнилися слова — закляття Данилишини, які він сказав селянам, що за намовою ворогів, його зловили та віддали на катування:

— "Як будете так воювати, не бачити вам
України ніколи".....

(Усім матерям українським, як дар серця і віри, присвячуємо.)

Сперлася на тині, біля хатини,
Мов сиротина, мати старенька,
Змучені очі плачуть за сином :
— "Доле ж, ти доле... Доле тяженька". —

Ангел — Хранитель шепче їй тихо:
— "Не побивайся, старенька Нене...
В радість замінить Бог твоє лихо,
Син твій додому скоро поверне." —

І так щоднини, біля хатини,
Жде свого сина мати страдальна...
Син не вертає... І в словах щирих
Лине молитва серця благальна.

О. Девідог УДОВИЦЯ

Товариш секретаря міського партійного комітету людина не звичайна, не проста.

Хоч з малку учився він мало, зате, як виріс та пішов у партію більшевиків, швидко "учобу" догнав, перегнав і осягнув найвищого ступеня маркса — ленінсько-сталінського вчення. А вже це й висунуло його на відповідальний пост.

І покотилося лагідне його життя, як мяч по шовковій травіці. А слави тої скільки! Всі начальники, директори та ріжні господарники перед ним запобігають, підліщуються, уклоняються йому. Тому раді, коли бувічі плонувати!

Сім'я його нев'елика: він і молода дружина — артистка, місяць, як зійшлися. Він їй четвертий, а вона йому п'ята. Та матуся його старенька. Ще є трійко дітей у попередніх жінок, але він їх не визнає, хоч і платить "аліменти" (утримання).

У повсякденному своєму житті з ліжка встає, коли виспиться. Повільно та поважно умивається, зачісуючись та пригладжує на голові — снідає вередливо. З дружиною бачиться рідко. Коли устає сам — воно ще спить, а увечері, як приайдеться.

... Ось він на роботі у своєму розкішному кабінеті. З утоми охкає й спід настольного скла витягає рішення якогось там чергового пленуму ЦК ВКП (б) про особливу чуйність та увагу до живої людини. Читає...

А під дверима секретарського кабінету стоїть удовиця, жінка загинулого робітника заводу. На дверях виразно та художньо розмальовано слова на склі: — "Без дозволу не йти" — . Та вона ж без дозволу й не йде. Чекає.

Несчастна... Згорблена, ніс, загострився, очі позападали. Від зліденно — жорсткого життя її почорніле та висушене вітрами й сонцем лицце вздовж і впоперек порізано рівчаками. Так і гне їй недоля живою в домовину.

Була вже там... І там... Відмовляють та посилають туди, туди... А це порадили люди сюди, до комуністичної партії, кажуть, що тут змілюються.

Боже Милостивий!..

Нарешті дозвіл увійти. Тихенько та недоторкано відчиняє удовиця двері секретарського кабінету, йде. А ще тихше та уважніше двері за собою зачиняє. Хоче говорити — не може. Спирається в грудях дух, тисне в горлі.

Товариш секретаря невдоволено кривить обличчя, і на удовицю не дивиться — на стіл, у папірці.

— Ну... Звідки, чого?

— До вашої милості, мій чоловік на заводі та чакою руду підвішив. Там щось обломилося... Він упав і розбився на смерть... А на заводі помочі не дають. Ніби був не союзний, кажуть. Діток в мене пятеро, і всі малі... Господи!...

— А ви робите?

— Нездужаю. А ще діти... Куди вже мені!?

— Треба робити! Спонадилися... Ідіть і робіть!

Зашеміло хворе удовине серденько... Пожовкло в очах — ледве втрималася на ногах. І вже більш нічого не сказала — вийшла, пішла, покишилася.

Куди ж... До кого?...

Товариш секретар трохи нервуватися. Ця жінка, це ледащо, зіпсувала йому настрій.

І стомлено бере він телефонну трубку.

— Алло!.. Мені головного бухгалтера. Григорію Митрофановичу, зайдіть до мене...

Григорій Митрофанович — людина незамінна. Він в апараті міського партійного комітету несе особливі функції — догоджати. Увійшов.

— Григорію Митрофановичу, я одержав орден... Треба відзначити... Зрозуміло? На подаруночки артистам, хору і музикантам хоч тисяч за три. Будуть поважні гости, товариші з ЦК... Щоб не осоромитись...

— Можна... Візьмемо з заводського фонду поліпшення побуту робітників...

— Гаразд, ще одне: відправлю дружину на курорт. Як у нас з коштами на оздоровчу кампанію? Чи не можна відріхувати тисячу з п'ять?

— Можна. Чому не можна? Більше того, слід ...

+ + +

Придибала удовиця додому. У довгому та низькому заводському будинку — крайня кімната, з одним вікном. Стіни почорнілі, поропані, обсипаються. Двері тіліпаються. Вся, дітвора дома. В кожній ногі руки у виразках. На них одяг — шмаття, обліплена сміттям, вугіллям. На обличчях блищають очі, як зірочки у темну ніч. Всі були на роботі — пальцями у смітті вигрівали. Що попадеться...

А це прийшли додому. Покотили юсти.

— Мамо... Йсти!

— матусю, юстонки хочеться?..

Щукає матуся, що зісти дітям. Знайшла. окрайчик туленіка, схожого на хліб. Дала, поділила. Жують діти та смакують. А сама вже й не єсть. Нехай дітям.

— Мамо, чого ви не єсте? Їхте й ви...

— Я, діти, не хочу. Самі їхте...

— матусю, а й смачний хліб! Дайте ще...

— І мені...

— Завтра, діточки. Одержимо тоді...

Сидить удовиця серед кімнати на підлозі, умивається слізами. Сумні діти коло неї.

Незабаром зима. Діти голі, босі... Ні палива, нічого. Що ж їх робити?.. Боже!..

Каменяком удовицю давить під грудьми. Спирає їй дух. А до лихе "народний суд". Приміщення заводське — тільки для тих, хто робить.

Благодаря удовиця, молить, щоб відстроили, та все дарма. Нічо на міліцію не впливав, нічо не вражас. Та зібралися люди, і вже вони почали просити — на тиждень відклали. І порадили звернутися до директора заводу. Подибала удовиця до директора.

— Товаришу директоре, до вашої мил...

— Ви знову?.. Я сказав — в собез! Не можу. В мене кожна копійка обрахована...

— Та ні! Не проте вже я. З квартири виселяють?

— І... Так то ж по суду! А я проти суду люди на мала... І допомогти вам, хочби й хотів, не можу. Ідіть!

Пішла.

Сидить директор і кличе свою секретаршу.

— Галю, до мене більш нікого не впускати.

... Надворі смеркає. Багатокімнатна квартира секретаря партійного міського комітету, прикрашена розкішними меблями, залита різномальорівним сяйвом електрики. Готуються музиканти. На великих столах вже повно ріжних напоїв, їджения, але служники все носять ще, ще — влаштовують.

Почали сходитися гости. Поважні й легковажні, але всі в дорогому вбрани, несе від них пащами дужі.

Прихильно страйчач їх сам секретар партійного комітету, пошанно вітає.

Високо вгорі дзвенять келихи з напоями. Лунає слава господареві, голосить музика. Знову келихи, виступають артисти, співає хор...

Насвітанку, коли вже всі були пьяненькі, секретар партійного комітету підвівся на ноги й промов

бив:-"Товариши!.. Нагородження мене орденом - це ви-
яв сталінського піклування про людей... Партия цінує
кожну людину, вчить нас чуйності. Хай живе наш ген-
еральний!"-

Задунала слава, заляща долоні. І закричав
секретар:-"Келихи, келихи вище вгору!.."-

+
4+ ++

А в той час на фабриці, коло чорної та об-
лізої кімнати, в якій теліпаються двері, стоять кіль-
ка робітників, що змінилися з нічної. Мовчать, пижко-
тять цигарками.

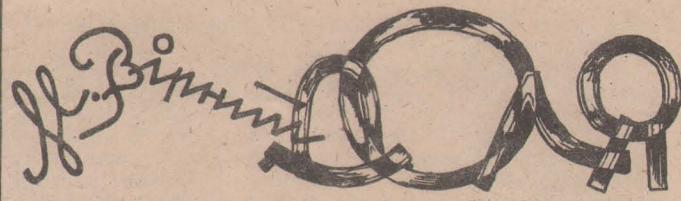
Раптом тишу порушує вигук:

-Дурна!.. Лишила сиріт. Навіщо? -І знову мо-
гильна тиша.

А вона голівчерева лежить на голій підлозі
серед зліденної кімнати, очі накриті лахміттям. Неда-
леко неї лежить і шмат мякої дротини, з якої знято
одубіле її тіло.

-Мамо!.. Матусе рідненька!!!-

Мовчить матуся, вже їй нічого не треба.

Закута грізними цепами,
У муках беться об граніт,
Украдена колись царями,
І волі жде напротязі століть.

Та прийдуть ще щасливі ті хвилини,
Воскреснуть дні, проведені в борні,
Всміхнеться доля Неньки - України
На радість чарівній весні!!!

З ТОЖІЖДЕНЯ

Суперечки за Німеччину.

(АПВ - 15.12.45.) Суперечка за
майбутнє Німеччини стає чимраз
однією з найбільш виразніших
центральних питань європейської
політики. Одне є в цій справі
становище Росії, інше - англо-са-
сів, а ще інше - Франції.

При чому треба ствердити, що
між великими ріжниць між повер-
сальським і сучасним часом, існує
велика подібність в відношенні і
съогоднішнім розумінні німецько-
го питання кожною з цих країн.
По Версалю Росія прямувала до
відбудови Німеччини, але рівночас-
но до зedнання німецьких і росій-
ських намагань з метою створення
блока, який міг бы панувати на
Європейському континенті і про-
тиставитися англо-сасам. Зі сво-
го боку англо-саси фінансували
відбудову німецького промислу і
німецького народного господар-
ства, вірючи в те, що таким чином
Німеччина стане не тільки корис-
ним членом Нової Європи, але та-
ком першорядним тереном фінансо-
вої льокаті для західного капі-
талу. Багата Німеччина, - поясню-
вали у Лондоні і Вашингтоні, -
не буде прямувати до відплатної
війни. Інше становище зайдяла
Франція, зокрема по першій світо-
вій війні. Вона хотіла знищення
німецького промислового потенці-
ялу і відібраних у німців зможи
користуватися рурськими поклада-
ми, як арсеналами майбутніх ві-
дплатних озброєнь. Знамо, як чергу-
валися між собою випадки. Німець-
ко-російська концепція, яка
знаєла свій вираз у відомім тра-
ктаті з Рапалльо, потім заломила-
ся, зокрема по приході до влади
Гітлерівців, для того, щоб відхити
щойно в 1939 р. Англо-саси вло-
жили у Німеччину великих капіта-
ли і у висліді цього мусили про-
водити нечівано дорогу і нищів-
ну війну з відбудованою військо-
вою потугою райху. Французи, на
велику школу цілій Європі, зіпх-
нули з їх політичної лінії.

А съогодні? Слові знову на-
магаються відбудувати політично-
адміністративну цілість Німеч-
чини, але рівночасно свою політи-
чною діяльністю на зайнятих теренах
і масовим вивозом звідти фабрич-

них уряджень підготовляють узale-
нення майбутнього четвертого рай-
ху від ССР. Англо-саси поверта-
ються знову до проголошення кли-
чів відбудови німецького промислу,
який мав бы служити "тільки мир-
ним цілям".

Останній меморіал міністра
Бернеса під цим оглядом дуже не-
спокійний. Вкінці французи поверта-
ються до своєї концепції з часів Планкаре то значить, щоб уче-
шкодливість німців через відібра-
ння від них їх західного арсеналу.

Брак єдності між англо-сасами
і Францією уможливили Гітлер-
рові підготовку до другої світо-
вої війни. Нещастям було б, коли б,
англо-саси є хотіли сатаніти небез-
пеки, мимо дотеперішніх досвідів
та відбудови Німеччини.

Паріж не є в дійсності зараз тим,
чим був, це є осередком політич-
кої диспозиції у загальному євро-
пейському обширі, але, напевно, ли-
шився осередком, в якому найкраще
розуміється питання і потреби на-
родів нашого континенту. У німець-
кому питанні французи є найкращими
звінчими.

Атака замість оборони.

(АПВ - 15.12.45.) Сповітська "Правда" пише:-"Агенція Ройтер пові-
домила, що прем'єр Персії Гакімі
порушував справу відтягнення алі-
янтських військ з Персії. Гакімі
важав за відповідне обговорювати
важливіші в даний момент питання,
ніж відтягнення тих військ, а саме -
ходити про демократично - віз-
вольний рух, який охоплює північні
провінції Ірану.

Бажання відтягнення аліянтсь-
ких військ з Персії походить з на-
ціоналістично-реакційних кругів,
які хотіть усунути на другий пляв
справу автономії для Азербайджана.
Одно з великих держав, якої війська
в цей час знаходяться на терені
Персії, є Росія, а перебування її
військ у Ірані є налагоджене англо-
sovітсько-перським трактатом з 29. січня 1942 р. А однаке,-
пише "Правда", - в Персії є також
британські відділи. Але британські
війська знаходяться також на ост-
рові Ява, хоча там війна уже закін-
чилася. Що вони там роблять? Можна

так само запитати, що роблять бри-
тійські війська по закінченню
війни у Бельгії, Франції, Данії і
Норвегії.

А тепер третя великорічна
- Америка. Невідомо нічого про те,

щоб Америка мала якусь умову з
Персією, яка б, то умова уповажню-
валася б її до тримання військ на
терені Персії. Гакімі каже, - го-
лосить "Правда", що американські
війська повинні бути бути відтягнені, отже це означає, що ці війсь-
ка ввійшли у свій час до Ірану.

Чому війська ті увійшли до Персії
і чому там вони перебувають? - На
ці питання немає відповіді. Немає

ніякої відповіді - тільки густа
мряка. Це є штучна мряка. Йо це са-
ме діється в Китаю. І там не було

ніякого трактату, який передбачав
би перебування американських вій-
ськ, отже тим самим війська аме-
риканські є і там. І що більше, аме-
риканські війська провадять там
воєнні операції. Для чого? Яка мета?

Скільки їх там є? Як довго там
залишаться?

Чому, з якою метою, як довго за-
лишаться американські війська в
Египті?

Даремно вільна і демократична
преса шукає відповіді на це пи-
тання. Деякі державні мужі послу-
говуються назвою "демократія" тіль-
ки тоді, коли їх це вигідне, - пи-
ше "Правда". Якщо запитуєте їх про
що, що є нейгідне, відповідають:
- "To не ваша справа, то відносить-
ся тільки до нас", - кінчає свою
писанину московський щоденник.

Росія надалі бажає брати участі
у контролі над Японією.

(АПВ - 15.12.45.) Московське радіо
відновило домагання, що прямують
до установлення аліянтської кон-
трольної комісії для Японії з у-
частю Росії.

Московське радіо голосить:

- "Тільки співпраця усіх трьох
великих держав може раз назавжди
положити кінець японській небез-
пеці і впровадити японський народ
до родини з'єднаних народів."

Франція резигнує з територіаль-
них домагань відносно долини
Доста і стрефи Суза.

(АПВ - 15.12.45.) Повідомляють, що
Франція зрезигнувала з своїх тери-
торіальних домагань відносно до-

лини Аоста і стрефи Суза, що зараз належать до Італії.

Британські і американські війська уже відходять з цих стреф. Ці стрефи не займуть італійські війська, а будуть там перебувати тільки відділи карабінерів. Мірода*ні англійські кола підкresлюють, що передання італійському урядові заряду над Італією, в нічому не вирішують спірних територіальних питань. Усі територіальні претензії відносно Італії розглядаються на мирній конференції.

Дві похибки Сталіна.

(О.Б.-ІІ.ІІ.45.) Коли американці увійшли до Німеччини, увійшли до світа, який був подібний до їх власного краю. Росіяни увійшли до Білгорода, Будапешту, Відня, І Берліна — міст, які, згідно з комуністичним висвітленням, були твердинями міщанства і фашистівської реакції. Відповідно до того була і їхня поведінка. Вони грабували і нищили мешканців робітників у Будапешті і Відні тому тільки, що знаходили в них кльозети. Коли нарешті зрозуміли, що в мешканнях тих мешкали ді*сно робітники, настала цілком інша реакція. Це найкраще характеризує речення, яке в той час було популярним у Будапешті: "Сталін зробив дві велики похибки — показав європейцям росіян, а росіянам — Європу".

Московська конференція.

(АПВ.ІІ.ІІ.45.) Газети подають, що вже на самому початку міністер Бевін зустрінувся з англійським амбасадором у Нерсії Булардом та обговорювали з ним ситуацію, яка витворилася недавно в Азербайджані. Цю справу зацікавився також американський міністер Бернес. Оба міністри простудювали з великою увагою статтю на перські теми, яку помістила європейська "Правда", автором якої є візначний російський публіцист Давид Заславський. З Москви урядово повідомляють, що три міністри за кордонних справ уже відбули перше засідання своєї конференції. Закордонні обсерватори висловлюють думку, що було б великою помилкою очікувати чогось надзвичайного від конференції, бо передбачені двотижневі наради не можуть вирішити досі не вирішених світових питань. У крайньому випадку можна сподіватися від конференції лише вяснення поглядів та порозуміння щодо програми першої сесії організації союзних націй. Далі доносять, що у понеділок по полудні відбулося друге засідання міністрів. Кореспонденції догадуються, що на ньому будуть розглядати положення в Нерсії, як також відношення до уряду генерала Франка, бо зауважено, що уряд Північної Америки відкликав з Мадриту свого амбасадора, а на його місце не іменував свого заступника.

Міністер Бевін заявив також пресовим кореспондентам, що він задумує підійти до московської конференції практично, стверджуючи, що важливішою є витревалість, ніж усякі надії. Проблему атомової енергії будуть розглядати з точки погляду політичного, а не наукового. Ідиноким бажанням Англії є не тільки самій розвинутися господарчо, але також допо-

могти і іншим країнам у їх господарчій віdbudovі. Московська конференція має більше характер інформативний, а це тому, що хаос, який тепер панує на світі, не дозволяє на розвязку деяких питань, бо треба ще зачекати, щоб двікі справи "дозріли." Тому міністер Бевін заявив, що ще не знає, як довго буде тривати конференція та як вона закінчиться.

"Ми також є цивілізованими".

(О.Б.ІІ.ІІ.45.) Один англійський дипломат пережив у Відні цікаву пригоду. Його затримували два напівпіані російські вояки, від яких він відійшов прискореними кроками. Тоді вояки догнали Його і відправили до амбасади. Там справа вияснилася, і дипломата залишили у спокії. Європейські вояки усміхнулись до інших урядників амбасади, а до дипломата поставились і далі неприхильно. Вони запитали: "Чого ж ви перестрілися і почав втікати. Ми є також люди цивілізованими!"

Справа європейської еміграції в Канаду.

(Д.д. Е.ІІ.ІІ.45.) Підполковник Давид Кроль, ліберальний депутат з Торонто, промовляючи в Канадській Палаті Рад, ствердив, що Канада повинна провадити політику іміграції і відкрити двері та своє серце для багатьох тисяч європейських сиріт. Він далі настоював, що багато втікачів з центральної Європи, які брали чинну участь у воєнному зусиллі, здобули право на побут в Канаді. Треба дозволити їм перевезти через Атлантик і їхніх родичів. Кроль висловив думку, що з Скандинавії небагато емігрувало б, і Великобританія, що знаходитьться в стані зменшення народин, буде потребувати, правдоподібно, протягом пяти років усіх тих, що під теперішньою пору домагалися збільшення еміграції в Канаді, і що переведення в життя цього еміграційного плану почалося б впродовж найближчих 6 місяців.

Взаємні фінсько-совітські щораз то більше погіршуються.

(АПВ - ІІ.ІІ.45.) Процес, що відбувається у Гельсінках проти фінських державних мужів, що є відповідальними за війну з Росією, можна характеризувати як ознаку щораз далі сягаючої совітської інтервенції. Російська контрольна комісія заборонила проголосити в пресі промову бувшого президента Ріті, який сказав, що Фінляндія провадила відокремлену війну з Росією, незалежно від німецького "вермахту".

Належить зазначити, що взаємні фінсько-совітські щораз більше погіршуються.

Росія уважає обвинувачених за воєнних злочинців, натомість велика більшість фінів є думки, що процес той є накинений країні політичною потребою. Московська преса висловлює невдовolenня з причин розвою процесу в Гельсінках.

У Штокгольмі побоюються, що совітське невдовolenня може погано скінчитися для незалежності Фінляндії.

СПОРТ

Дня 15.12.45. бачили ми сенсаційні і віддавна оголошувані змагання копаного мяча між нашою і англійською дружинами.

По вступних формальностях і врученню гостей дарунків у формі гарної гуцульської коробки почався змаг. Англійська дружина диктує своє темпо і панує на гриці. Наша одинадцятка не може ще освоїтися з противником. Вислід - 2 пункти у користь англійців. Вину у цьому поносить наша оборона, хоч не погана, але досить непевна. Згодом гра тратить на темпі і вирівнюється. Таборовики приходять до голосу, але безуспішно. Ряд емоційних ситуацій під ворітами, небезпечні стріли рівно ж без наслідків. Щойно два карні коши до англійців.

Слідуєща полутора не менш цікава від попередньої, але вже без такої скорості. Наша дружина атачує противника і преривається часто до воріт, але сподіваного пункта не може дочекатися. Далі гра іде рівнорідно. Ще одне гарне зображення у гостей припечатує третім пунктом змаг на користь англійців.

В загалі, гра була цікава і гарна. Поводження змагунів з обох сторін було лінгельменське.

Чисельно зібрана таборова публіка і англійські гости мали дійсно симпатичну, а в багатьох моментах навіть веселу розірвку.

Українці в СВІТІ

Збірка на допомогу українським студентам у Бельгії.

(В.ІІ.ІІ.45.) У відгук на заклик створити студентський фонд при Українському Допоміжному Комітеті в Бельгії, українці Бельгії зложили досі на цю ціль 5 355 фр.

"Українська Студентська Бурса" у Бельгії.

(В.ІІ.ІІ.45.) Заходами її стараннями Українського Допоміжового Комітету, в Бельгії основано "Українську Студентську Бурсу". Понад 20 українських студентів та студенток отримує стипендію. Після кількацільної примусової перерви українські студенти в Бельгії зможуть зачати чи докінчити свою студію.

Побідка представників Братства св. Андрея до Риму.

(В.ІІ.ІІ.45.) Представники Братства св. Андрея з Інсбруку зробили поїздку до Риму. Делегація, навязана зносини з Владикою Бучком і іншими нашими громадянами в Італії. Делегати були прийняті на святочній авдієнції у Папи, який передав своє благословлення на руки прочан для українського народу і заявив, що "знає його долю, та що ознайомився з меморіалом, який Братство вручило йому". Папа, поспішившися з деякою матеріяльною допомогою.

Редакція - Редакція на Колегія.

Відповідальним редактором С.Федюк.